

Ekonomimizde Yaşanan Kırılganlıklar

Elif AY

2006 yılında ekonomimizde bazı iyileşmeler ve olumlu rakamlar gerçekleşti. Ancak, yaşadığımız dalgalanmalar neticesinde kırılganlıklar hala devam ediyor. Bu kırılganlıkların en önemlisi: Cari açık

Cari açık, korkutucu boyutlara ulaştı diyebiliriz. Merkez Bankası verilerine göre, 2002 yılında 1,5 Milyar Dolar olan cari açık rakamımız, 2006 yılının Kasım ayı sonunda 29,9 Milyar Dolara yükseldi.

Üstelik 2006 yılı sonunda cari açık rakamımızın 34 Milyar Dolar civarına ulaşması, 2007 yılında da azalmayıp artışını sürdürmesi bekleniyor.

Tablo 1. Cari Açık ve Dış Ticaret Rakamları (2002-2006)

	Cari Açık (Milyar Dolar)	Dış Ticaret Açığı (Milyar Dolar)
2002	-1.5	-7,2
2003	-8.0	-14,0
2004	-15.6	-23,8
2005	-23,1	-32,9
2005 (Ocak-Kasım dönemi)	-19.4	-29,4
2006 (Ocak-Kasım dönemi)	-29.9	-37,4

Kaynak: Merkez Bankası İstatistiki Veriler

Cari açık rakamımızın yüksek olmasının nedenlerinin başında dış ticaret açığını ve Türk parasının aşırı değer kazanmasını sayabiliriz.

Gelişmekte olan ülkelerde gözlemlendiği gibi ülkemizde de ithalatımız ihracatımızdan daha yüksek oranlarda artıyor. Bunun neticesinde, dış ticaret açığı kaçınılmaz oluyor.

Ayrıca, Merkez Bankası tarafından uygulanan, IMF destekli "yüksek faiz, ucuz döviz" politikası neticesinde ülkemiz yabancı sermaye için cennet haline dönüşüyor.

Ne yazık ki, ülkemize yabancı sermaye daha çok "sıcak para" dediğimiz kredi ve portföy şeklinde geliyor. Bu durum, Türk parasının aşırı değer kazanmasına neden oluyor.

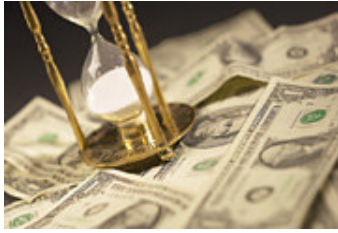

Bununla birlikte, cari açığımızı finanse etmek için yabancı sermayeye ihtiyaç duysak da diğer yönden, sıcak paranın ülkemizi ne zaman terk edeceğinin belli olmaması ülkemiz açısından tehdit oluşturuyor. Aniden terk etmesinin, ekonomimizi olumsuz etkilemesi kaçınılmaz.

Böyle bir durumun yaşanmaması için de yabancı yatırımcıların şart koyduğu mukimlik belgesinin kaldırılması kararı bu ay jet hızıyla çıktı.

Bu tehlikeleri düşününce kısa vadeli yabancı yatırımlardan ziyade uzun vadeli yabancı yatırımları tercih ediyoruz. 2006 yılında doğrudan yabancı yatırımlarda zirveye ulaşılsa da ekonomimiz açısından maalesef henüz yeterli boyuta gelmedi.

Bu durumun en önemli nedeni, doğrudan yabancı sermaye ile ülkemizde genellikle yeni üretim ve hizmet alanları oluşturulması yerine mevcut alanların satın alınması şeklinde olmasıdır.

Doğrudan yabancı yatırımı ülkemize çekebilmek için özellikle de yeni üretim ve istihdam ortamları sağlayacak şekilde gerçekleştirmek için girişimlerimizi sürdürmeliyiz. En önemlisi, yabancı yatırımcıların güven duymalarını sağlamalı, siyasi ve ekonomik istikrarı sürdürüp, uygun yatırım ortamı temin etmeliyiz.

Ekonomimizde yaşanan bu olumsuzluklar, ne yazık ki özel sektöre de yansıdı. Uygulanan "yüksek faiz, ucuz döviz" politikası, Türk bankalarının ve şirketlerinin giderek daha fazla miktarda dışarıdan dövizle borçlanmalarına yol açtı.

Son 5 yılda özel sektör kesiminin dış borçları yüzde 164,5 oranında büyüdü. Kamu sektörünün dış borçlanma hızını azaltmaya çalıştığı bu dönemde, özel sektörün dış borcunda gerçekleşen bu büyüme ürkütücü olmaya başladı.

Hazine tarafından yapılan tahminlere göre, özel sektör dış borcu için 2007 yılında 19,5 Milyar Dolar, 2008 yılında 11,7 Milyar Dolar ödeme yapması gerekecek. Dış borç ödemeleri başlayınca cari açığın finansmanı daha da zorlaşacaktır.

Ayrıca, yabancı para cinsinden borçlanmanın "kur riski" taşıdığı dikkate alınmalı. Döviz fiyatı yükselmeye başlarsa döviz cinsinden borçlu olan özel sektör kuruluşları zor durumda kalacaktır.

Özel sektör kuruluşlarımız bu konuda daha dikkatli olmalılar. Bunun için de döviz cinsinden borçlarını, döviz cinsinden gelir ile dengelemeleri veya da Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nın sunduğu "Döviz vadeli işlem sözleşmeleri"ni kullanarak döviz borcunu şimdiden YTL cinsinden sabitlemeleri gerekiyor.

Sonuç olarak, cari açığımızın yükselmesini önleyici politikalar gerçekleştirmeli, cari açığımızı kapatmak için sıcak para yerine sabit yabancı yatırımları çekmeye çalışmalıyız. Böylece hem sıcak paranın yol açtığı risklerden kaçınıp hem de istihdam sağlayabiliriz. Ayrıca, döviz cinsinden borçlanırken kur riskini de hesaba katmalıyız.

Kaynaklar:

- Merkez Bankası, Ödemeler Dengesi Raporu, www.tcmb.gov.tr
- Hazine Müsteşarlığı, Ekonomik Göstergeler, <http://www.hazine.gov.tr/stat/e-gosterge.htm>